

comprehendet omnia quæ in eodem sunt ordine. Hic dicendi modus videtur satis probabilis.

9. *Responsio.*—Tertio vero dici posset hoc genus adorationis constituere propriam virtutem, et habitum distinctum a cæteris, quia fundatur in singulari quadam dignitate propria et intrinseca creaturæ. Quod satis esse videtur ut distinguatur a virtute religionis, ut significare visus est D. Thomas, in citato loco, ex 2. 2. revocans hanc adorationem potius ad duliam in communi, quam ad religionem. Quia, licet ultimate totus hic honor matris cedat in honorem filii, proxima tamen et immediata ratio ejus diversa est, et non consideratur ut respectiva, sed ut absolute constituit hanc personam excellentem, et veneratione dignam; cum vero hæc dignitas singularis sit inter omnes creaturas, mirum non est quod singularem ac propriam virtutem requirat. Quapropter hic etiam dicendi modus probabilis censendus est. Quid autem simpliciter verius sit, aliis judicandum relinquo.

DISPUTATIO XXIII,

In tres sectiones distributa.

DE B. VIRGINIS INTERCESSIONE ATQUE INVOCATIONE.

Materia hujus disputationis reliquis Sanctis communis est. Et quoniam de illa nihil in superioribus diximus, non omnino generalia principia prætermittimus, præsertim cum hæretici, qui hanc Virginis intercessionem detestantur, nihil singulare afferant, quod in reliquos Sanctos majori ratione non conveniat. Curabimus tamen in ea præsertim incumbere, quæ B. Virgini sunt propria. Quoniam vero invocatio intercessionem supponit (si enim B. Virgo pro nobis non intercederet, supervacanea esset ejus invocatio), idcirco prius de illius intercessione, ac deinde de invocatione disseremus.

SECTIO I.

Utrum B. Virgo ante statum beatitudinis fuerit aliquo modo nostræ salutis causa.

1. Non defuerunt hæretici qui dicerent B. Virginem esse præcipuam salutis nostræ causam, vel per modum efficientiæ, vel per modum meriti et redemptionis. In quem errorem videntur incidisse hæretici, quos refert

Epiphanius, hæc. 78 et 79. Et eandem Ecclesiæ Catholicæ tribuunt hujus temporis hæretici. Quoniam Catholici Virginem oramus, ut nostri misereatur, eamque nuncupamus *matrem gratiæ et misericordiæ, reparatricem sæculi, et mediatricem generis humani*. Addunt etiam nos dicere Virginem, non tantum orare Christum, sed etiam ei imperare. Hic tamen error nullum habet fundamentum. Quod vero sit falsa calumnia quam Novatores imponunt Catholicis, ex dicendis constabit.

2. *Virgo non fuit proprie causa nostræ salutis.*—Dicendum ergo est primo, B. Virginem non fuisse per modum causæ efficientis propriam aut principalem causam nostræ salutis. Hæc conclusio est certissima, et imprimis si intelligatur de causa prima, vel etiam de causa principali ac per se nostræ salutis, est certa de fide. Quia B. Virgo nec Deus est, ut sit causa prima alicujus effectus, nec virtutem habet justificandi, aut dandi gratiam vel gloriam, cum etiam hoc sit proprium solius Dei, juxta illud Psalm. 83: *Gratiam et gloriam dabit Dominus*. Ubi nomine gratiæ, omne supernaturale donum comprehenditur, juxta illud Jacobi 1: *Omne datum optimum, et omne donum perfectum, desursum est descendens a Patre luminum*. Quod si hæc conclusio intelligatur de causa efficiente quacunque ratione, vel principali, vel instrumentali, non est expresse de fide. Quia neque est expressa in Scriptura, neque tradita aut definita ab Ecclesia, neque ex principiis fidei evidenter colligitur; tamen est certa, ita ut oppositum asserere, plus sit quam temerarium. Quia est præter omnium Theologorum doctrinam, et sine fundamento. Neque enim B. Virgo habet de se hanc efficientiam instrumentariam, neque ulla probabili auctoritate vel ratione dici potest, Deum illum elevare ad hujusmodi actionem; quin potius solam Christi humanitatem sentit Ecclesia esse instrumentum Deo conjunctum ad efficiendam gratiam; sacramenta vero esse instrumenta ipsius humanitatis. Quod autem B. Virgo sit etiam instrumentum Christi, inauditum est, alias etiam posset dici esse instrumentum ad consecrandum (quod esset hæreticum); nullo igitur modo est causa efficiens gratiæ, præsertim si ex lege ordinaria ac regulariter loquamur. Nam si quis dicat per modum miraculi interdictum assumptam fuisse ut instrumentum ad alicujus sanctificationem, verbi gratia, Joannis Baptistæ, vel alterius, id esset quidem incertum, non tamen aliqua censura dignum.

3. Unde ulterius, si eadem conclusio generalius intelligatur de omnibus beneficiis, non solum supernaturalibus, sed etiam naturalibus, ut sunt salus corporis, bona temporalia, etc., proportionem servata, eandem habet veritatem. Quia B. Virgo nec causa prima potest esse horum honorum, nec causa secunda principalis, nec ordinarie potest illa efficere, etiam instrumentaliter, nisi per modum miraculi, quando Deus ei virtutem præstat. An vero ex Dei dono concessum sit B. Virgini, et positum in ejus voluntate, ut hæc bona, vel omnia, vel aliqua possit in hominibus operari miraculose et instrumentaliter, in hoc nihil invenio certa fide esse definiendum; probabiliter tamen existimo hoc esse proprium animæ Christi, cui potentia faciendi miracula per modum habitus seu permanentis facultatis data est, et ideo non tantum rogando Deum, sed etiam volendo, et impetrando creaturis, operatur.

4. *Quomodo Virgo salutis nostræ causa fuerit.*—Dico secundo: quamvis B. Virgo nec nos redemerit, nec aliquid de condigno nobis meruerit, tamen, impetrando, merendo de congruo, et ad incarnationem Christi suo modo cooperando, ad nostram salutem aliquo modo cooperata est. Prior pars est certa de fide, quia esse mediatorem Dei ac hominum proprie ac perfecte solius est Christi, ut in præced. tomo, in q. 26, probatum et explicatum reliquimus. Posterior vero etiam est clara, scilicet, quod B. Virgo tribus modis ad salutem nostram operata fuerit. Primo, merendo de congruo incarnationem. Secundo, orando et petendo, et quamdiu fuit in via, de congruo merendo nobis salutem. Tertio, concipiendo Christum nostræ salutis auctorem. Quæ omnia ex dictis in superioribus satis patent. Et eisdem modis sæpissime Sancti Patres B. Virgini attribuunt, quod nostræ fuerit salutis causa, quos late supra retuli, disp. 18, sect. 4, agens de excellentia gratiæ Virginis, et disp. 3, sect. 5, explicando locum illum Gen. 3: *Ipsa conteret caput tuum*. Præter quos videri possunt Iræneus, l. 3, c. 33; Anselm., l. de Laud. Virg., c. 9; Fulgent., ser. de Laudib. Mariæ, ex partu Salvatoris, ubi egregie opponit Mariam Evæ, ut sicut hæc fuit humani casus principium, ita illa fuerit nostræ reparationis exordium et causa. Unde Augustinus, ser. 17 de Nat.: *Auctrix peccati Eva, auctrix meriti Maria*. Et Innocentius III, ser. 2 de Assumpt.: *Quod damnavit Eva, salvavit Maria*. Quæ comparatio prædictum

Sanctorum sensum exponit. Eva enim non fuit propria ac directa causa humani casus, quia in ea non peccavimus; dicitur autem eausa nostræ ruinæ, quia Adamum ad peccandum induxit; ita igitur B. Virgo non fuit per se causa nostræ salutis, nec nos redemit, nec de condigno nobis meruit; dicitur ergo causa, quia nobis Christum genuit, et aliquo modo ipsum nobis promeruit et obtinuit. Quo sensu dicit etiam Bernard., ser. 98: *Per te, Virgo sancta, cælum repletum est, infernus evacuatus est, et ruinæ cælestis Jerusalem instaurata*. Et infra: *Maria omnibus omnia facta est, sapientibus et insipientibus copiosissima charitate debitrice se fecit, omnibus misericordiæ sinum aperuit, ut de plenitudine ejus accipiant universi, captivus redemptionem, aeger curationem, tristis consolationem, peccator veniam, justus gratiam, Angelus lætitiæ, tota Trinitas gloriam, denique filii personam carnis humanæ substantiam, ut non sit qui se abscondat a calore ejus*. Et Germanus, sermone de Zona Dom., sic Virginem alloquitur: *Non est ulla satietas tuæ defensionis; non est numerus tuorum beneficiorum. Nullus enim est qui salvus fiat, nisi per te, Virgo sanctissima; nemo est qui liberetur a malis, nisi per te, o purissima; nemo est cui donum concedatur, nisi per te, o castissima; nemo est cui misereatur gratia, nisi per te, o honestissima*. Quæ omnia per Christum, quem ipsa genuit, veritatem habere intelligenda sunt. Quomodo etiam dixit Andreas Hieros., orat. de Dormit. Virg.: *Sola præter naturam fuit electa ad naturam renovandam; sola deservit opifici universæ naturæ*. Quod infra explicans sic loquitur ad Virginem: *Rex desideravit gloriam tuæ pulchritudinis, et adamavit divitias tuæ virginitatis, et in te habitavit, et inter nos fixit tabernacula, et per te Deo et Patri nos reconciliavit*. Similiter Ephrem, orat. ad Virg., inquit: *Per te reconciliati sumus Christo, Deo meo, Filio tuo; tu captivorum redemptio, et omnium salus; ave, pax, gaudium et salus mundi; ave, mediatrice gloriosissima, ave, universi terrarum orbis conciliatrice*. Deinde Petrus Dam., ser. de Annunc.: *Evocatur cælestis ille conventus, inquit Deus consilium, cogit concilium, facit Deus sermonem cum Angelis de restauratione eorum, et de redemptione hominum, ac statim de thesauro divinitatis Mariæ nomen evoluitur, ac per ipsam, cum ipsa, et in ipsa totum hoc faciendum decernitur, ut sicut sine ipso nihil factum est, ita sine illa nihil reffectum sit; et multa similia*

habet ser. de Assumpt., ubi post multa concludit: *In Virgine virga et baculo cruce, peccatorum spes, et consolatio sita est, quemadmodum Propheta clara voce declarat, dicens: Virga tua et baculus tuus ipsa me consolata sunt.* Et ser. 4 de Nativ. Virginis: *Hodie, inquit, nata est illa per quam renascimur omnes, quod tum illa, tum in duabus sequentibus concionibus eleganter prosequitur.* Denique Richard. Victor., c. 26 in Cant.: *Talis, inquit, fuit in virtutibus, tantaque fuit ejus charitas, ut non solum ad ejus gentem, Judeos, videlicet, extenderetur, sed ad ignotos et notos, ad omnes denique homines dilatata fuerit; pro his indesinenter oravit, pro his sollicita fuit, pro his orando exaudita fuit, dicente ad eam Angelo Gabriele: Invenisti gratiam apud Deum, scilicet, quem quærebas. Omnium salutem desideravit, quæsit et obtinuit; imo et salus omnium per ipsam facta est, unde et mundi salus dicta est.*

SECTIO II.

Utrum B. Virgo nunc etiam in cælo existens ad nostram salutem cooperetur, pro nobis intercedendo.

1. Non inveni aliquem in particulari negasse B. Virginis intercessionem potius quam aliorum Sanctorum, neque potuit hoc in alicujus mentem cadere, servos nimirum posse rogare pro nobis Deum, non vero matrem. Illi vero hæretici, qui generaliter et in universum negarunt Sanctos intercedere pro nobis, idem de B. Virgine docuerunt. Horum auctor Vigilantius fuit, ut testis est Hieronymus, lib. contra illum, quem secuti sunt Henriciani, ut tradit Bernardus, ser. 66 in Cantica; et Waldenses, ut refert Antonin., 4 p., tit. 11, c. 7, § 2; Cathari, ut refert Turrecremata, in Summa de Ecclesia, l. 4, p. 2, c. 35; et Joannes Wicleph, apud Waldensem, tom. 3 de Sacramentalib., c. 108. Fundamentum horum esse potuit, vel quia inutile putarunt quod B. Virgo intercedat pro nobis, cum Deus sit paratissimus ad benefaciendum nobis: vel, secundo, quia putant hoc esse injuriosum Christo, quia hoc est ponere alium mediatorem præter ipsum, ac si ejus intercessio non esset sufficiens; vel denique quia existimant Sanctos ignorare res nostras, et ideo non posse excitari, ut nobis quicquam postulent.

2. Ex quo tertio fundamento videtur ortus secundus error, quem Lutherani sectantur,

B. Virginem, et alios Sanctos in genere, et in universali intercedere pro nobis, quia in communi cognoscunt indigentiam nostram, labores, pericula, etc.; quæ cognitio sufficit, ut ex charitate moveantur ad optanda et petenda nobis divina beneficia; at vero in particulari negant Sanctos intercedere, hoc vel illud beneficium huic vel illi personæ petendo, quia ignorant quid unusquisque desideret, vel qua re indigeat.

3. Dicendum vero est primo, B. Virginem pro nobis in cælo orare ac intercedere. Est de fide ex communi sensu Ecclesiæ, et traditione. Et probari imprimis potest testimoniis et rationibus quibus probari solet in genere Sanctos orare pro nobis. Nam si alii pro nobis intercedunt, multo magis id præstabit B. Virgo, quæ, et gratia apud Deum, et charitate erga homines, reliquos omnes superat. Antecedens vero de Sanctis Angelis constat frequentibus Scripturæ locis; Tobia: 12: *Ego obtuli orationem tuam Domino;* Daniel. 10: *Princeps regni Persarum restitit mihi;* Apoc. 8: *Ascendit fumus incensorum de orationibus Sanctorum, de manu Angeli coram Deo.* De Sanctis vero hominibus sunt egregia verba illa Petr., 1 Canon., c. 1: *Dabo autem operam frequenter habere vos post obitum meum, ut horum memoriam faciatis, id est, habere vos in memoriam, vosque juvare ut hæc adimpleatis.* Apoc. etiam c. 5: *Viginti quatuor seniores ceciderunt coram Agno, habentes singuli phialas aureas plenas odoramentorum, quæ sunt orationes Sanctorum.* Et hic est communis sensus Ecclesiæ, et Sanctorum Patrum, quorum egregia testimonia congerunt Alanus, toto dial. 3, et Bellarm., l. 1 de Sancta beatitudine, c. 18. Hic vero afferre possumus propria testimonia de B. Virgine. August., ser. 35 de Sanctis, postquam de felicitate Virginis multa dixerat, ita ipsam alloquitur: *Has ergo tuas felicitates possidens, convertere ad nostrarum miseriarum salutem. Inter hæc igitur, fratres, cum toto mentis affectu B. Virginis nos intercessionibus committamus, ut ipsa nos sedula prece commendare dignetur in cælis. Neque enim dubium, quæ meruit pro liberandis proferre pretium, posse plus omnibus liberatis impendere suffragium.* Et multa similia habet ser. 2 de Annunc.; Germanus Constantinop., ser. de Zona Virg.: *Quis, inquit, post tuum filium, curam gerit generis humani sicut tu? quis ita nos defendit in nostris afflictionibus? quis in supplicationibus adeo pugnat pro peccatoribus?*

Tu enim, cum habeas maternam apud tuum filium fiduciam et potentiam, nos tuis interpellationibus et intercessionibus ei efficis familiares, et das salutem, et ab æterno liberas supplicio: omnia tua admirabilia sunt, o Deipara, omnia ingentia, et aliorum vires superantia; propterea, et patrociniū tuum majus est quam intelligentia apprehendi possit. Et inferius concludit: *Potens ergo est tuum auxilium, o Deipara, ad salutem, et non indiget aliquo alio ad Deum intercessore.* Quo ultimo verbo non excludit Christum, quem nomine Dei merito complectitur, nec aliorum Sanctorum intercessionem excludit; sed solum docet Virginem non uti aliis Sanctis ut intercessoribus ad Deum, sed alios potius ad Virginis intercessionem confugere. Similiter Andreas Cret., in ser. de Assumpt. Virg., sic illam affatur: *Abi in pace, placā Dominum pro communi figmento.* Nam, *quandiu versaberis in terra, te habuit parca terræ portio; ex quo tamen translata es e terra, te universus mundus continet commune propitiatorium. O vitæ suppeditatrix, et vitæ viventium et causa vitæ.* Nec dissimiliter Ephrem, in orat. [cit., eam vocat, peccatorum et auxilio indigentium, apud Deum adjutricem. Ex his verbis illam salutat: Ave, vallum fidelium, et mundi salus. Ave, tranquillulus portus. Ave, refugium peccatorum et hospitium. Ave, propitiatorium laborantium. Ave, animæ meæ spes bona. Ave, Christianorum omnium firma salus. Præterea S. Bernardus multis in locis hanc B. Virginis intercessionem eleganter commendat et exaggerat, ut videre licet hom. 2 in Missus est, ex qua nonnulla verba sequenti sectione referam; et in ser. Signum magnum: *Quod si vere est plena pietatis et gratiæ, plena mausuetudinis et misericordiæ, age gratias ei qui talem tibi mediatricem benignissima miseratione providit, in qua nihil possit esse suspectum.* Denique omnibus omnia facta est, et quæ supra retuli. Multa similia habet in ser. de Nativ. Mariæ, de Aquæductu; et ser. 2 Dominicæ 1 post Epiph.: *Si pie a nobis pulsata fuerit, non derit necessitati nostræ, quoniam misericors est, et mater misericordiæ.* Præterea S. Bonaventura, in Spec. Mariæ, sæpius veritatem hanc docet, et nonnulla ex Scriptura, et ex Sanctis Patribus colligit, præsertim c. 8: *Quia Dominus, inquit, potentissimus tecum est, ideo et tu es potentissima secum, potentissima es per ipsum, potentissima apud ipsum, ita ut vere dicere possis illud Ecclesiast. 24: In Jerusa-*

lem potestas mea. Et infra refert Anselmum dicentem: *Exaudi pia, adesto propitia, adjuva potentissima; et infra: Qui mirum, inquit, si Maria in filio suo permaneat in æternum, cum etiam beneficia Mariæ in servis suis permaneat in æternum?* Et infra, accommodans illud Ruth 2: *Benedicta es a Domino filia, quæ priorem misericordiam posteriore superasti: Magna, inquit, erga miseros fuit misericordia Mariæ adhuc exultantis in mundo, sed multo major erga miseros est misericordia ejus jam regnantis in cælo. Unde pro splendore prioris misericordiæ fuit pulchra ut luna, pro splendore vero posterioris misericordiæ est electa ut sol; et sicut sol lunam superat magnitudine splendoris, sic priorem Mariæ misericordiam superat magnitudo posterioris.* Similia repetit c. 12, citans Bernardum dicentem: *Quis misericordiæ tuæ, o benedicta, longitudinem, et latitudinem, et sublimitatem, et profundum queat investigare?* Et in toto illo libro multa congerit similia, et c. 5 accommodat Virgini verba illa Psal.: *Abyssus abyssum invocat, exponens, id est, mater filium pro nobis; et refert Augustinum de Virgine dicentem: Sicut apud Deum est potentior, ita et præ omnibus Sanctis est pro nobis sollicitior.* Hinc Gregorius Nicomediens., omnipotentem vocat Virginem oratione sua. Et Anselm., de Laudibus Virg., c. 2, inquit: *Te sic Deus exaltavit, ut omnia secum possibilia esse donaverit.* Et infra: *Tu velis, et nequam fieri non poterit.* Ac denique Petrus Damian., ser. 1 de Nat. Mariæ: *Fecit, inquit, tibi magna qui potens est, et data est tibi omnis potestas in cælo et in terra, et nihil tibi impossibile est desperatos in spem beatitudinis revelare. Quomodo enim illa potestas potentiæ tuæ poterit obviare, quæ de carne tua, carnis suscepit originem? accedis enim ad illud aureum reconciliationis humanæ altare, non solum rogans, sed etiam imperans; Domina, non ancilla.* Quæ posteriora verba calumniantur, valdeque reprehendunt hæretici hujus temporis, ut refert Canisius, l. 5, c. 11, ubi similia verba refert ex Bonaventura, et propter hanc causam nobis imponunt, quod rogemus Virginem, ut jubeat filium facere quod petimus. Sed nullus Christianorum hoc modo orat. Quod enim per metaphoram dictum est ad exaggerandam efficaciam intercessionis Virginis, non est proprie usurpandum; sicut Josue dicitur: *Obediente Deo voci hominis; unde non fit nos, cum rogamus Deum, impedire illi.*

4. Rationes ad hanc veritatem confirmandam colliguntur ex prædictis verbis Sanctorum. Prima, quia B. Virgo, dum in mortali corpore vixit, orabat pro hominibus; ergo multo magis in patria. Antecedens neque ab hæreticis negatur, quia constat ex Scriptura sacra in hac vita fideles et justos orare pro aliis; et Luca 2, B. Virgo rogavit filium, ut indigentibus subveniret. Consequentia vero probatur, quia orare pro hominibus est opus charitatis, misericordiæ ac religionis; sed B. Virgo in statu beatitudinis nec minore charitate nos prosequitur, nostrique miseretur, nec minus Deum colit ac reveretur, quam in via; ergo ex hac parte non minus excitatur in patria ad orandum Deum pro nobis, quam in via. Aliunde vero in superioribus ostensum est B. Virginem intueri in Verbo, quæ hic geruntur apud nos; ergo hinc etiam potentior erit ad orandum in patria quam in via; quia in via neque omnes nostras miseras cognoscebat, et quas cognoscebat, non semper considerabat, sicut nunc eas semper in Verbo contempletur. Præterea, ex parte Dei nihil est quod huic intercessioni magis in patria obstet quam in via. Quia, quamvis sit paratissimus ad benefaciendum nobis, nihilominus vult rogari a nobis tam pro nobis quam pro aliis, quia ita vult nobis benefacere, ut tamen velit per media charitati et religioni magis consentanea, nobisque utiliora, sua bona nobis elargiri; ergo eadem ratione vult rogari a Virgine pro nobis ad majorem sui gloriam, et charitatis Virginis ostensionem, et ut secundum ipsum B. Virgo a nobis honoretur, ut par est, ut statim dicemus. Denique nulla fit in hoc injuria Christo; sed totum potius in illius gloriam cedit, quia (ut in fine superioris tomi, q. 26, art. 1, diximus), quamvis solus Christus sit per se mediator præcipuus inter nos et Deum, nihilominus sancti homines et Angeli quodam modo sunt mediatores, tamen per ipsum Christum. Nam ad ipsum et per ipsum intercedunt pro nobis, et ita etiam B. Virgo in nomine ejus petit, cum pro nobis orat, et per ipsum impetrat quidquid impetrat. Quia quidquid omnes homines, et ipsa etiam Virgo a Deo obtinent, per merita Christi obtinent, ut in eodem priori tomo, questione decima nona, latissime probatum est. Sic igitur per Virginis intercessionem non obscuratur, sed illustratur potius Christi gloria, quandoquidem tota illa oratio Virginis Christo nititur, et non adhibetur eo quod merita et orationes Christi per se

sufficere non possint; sed quia ipse voluit ut convenienti modo et ordine nobis applicarentur, ut eadem applicatio in majorem nostram utilitatem, et suorum Sanctorum, ac præsertim Beatæ matris suæ, honorem cederet. Ex quibus rationibus colligitur, B. Virginem non solum in generali, sed etiam in particulari pro nobis orare. Quia omnia quæ adduximus hoc probant, et si quod obstaret, maxime quod res nostras ignoraret. Atqui certissimum est illas agnoscere (ut in superioribus ostensum est). Nam, licet de modo cognoscendi, et de multitudine rerum cognitarum disputatio sit inter Theologos, tamen quod res nostras aliquo modo cognoscat, quantum ad statum suæ beatitudinis, et ad Ecclesiæ utilitatem necessarium est, nullus Catholicus dubitat. Id enim non solum de B. Virgine, sed etiam de cæteris Sanctis, proportionem servata, universalis Ecclesia sentit. De qua re in materia de beatitudine disputatur latius in 1 par., quæst. 12, et in 1. 2, q. 3, et 2. 2, q. 83; et videri potest Augustinus, lib. de Cura pro mortuis agenda, c. 15; et Greg., 12 Moral., cap. 13.

5. *Efficacia virginæ intercessionis quanta.* — Ultimo colligitur ex dictis, non solum intercedere pro nobis B. Virginem, sed etiam ejus intercessionem esse omnium efficacissimam, ut omnes Sancti citati docent, et rationes factæ convincunt. Quin potius, si vera sunt quæ de charitate et gratia B. Virginis in superioribus docuimus, existimo a B. Virgine in hac potestate et efficacia, non solum Sanctos singulos, sed omnem etiam cœlestem curiam superari. Itaque, si cogitatione fingamus B. Virginem aliquid postulare, totamque curiam cœlestem illi resistere (sicut apud Daniele unum Angelum alteri resistebat), potentior esset, majorisque efficaciam et valoris apud Deum, Virginis, quam reliquorum Sanctorum omnium oratio. Et ita quidem sentiunt S. Patres paulo ante citati, estque dignitati matris maxime consentaneum, et perfectissimæ gratiæ et charitati B. Virginis quodammodo debitum. Et ideo Ecclesia et frequentius et altiori quodam modo orat ad Virginem quam ad reliquos Sanctos, ut jamjam dicemus.

SECTIO III.

Utrum B. Virgo sit a nobis oranda.

1. Hæretici, qui negant Virginem orare pro nobis, consequenter negaturi sunt ipsam esse a nobis orandam. Quia neque petere ab illa

possumus ut nobis bona elargiatur tanquam eorum auctor, neque etiam ut a Deo vel Christo ea nobis obtineat, si pro nobis non orat. In quo errore versantur omnes hæretici citati sectione præcedenti, et præterea omnes hujus temporis novatores, qui generaliter dicunt inutile esse interpellare Sanctos, quia nos non audiunt; et illicitum, quia est contra gloriam Christi, unici mediatoris nostri; nullus tamen hæreticus fuit, qui admittens aliquem Sanctorum posse a nobis orari, hoc specialiter B. Virgini denegaverit.

2. *B. Virgo invocanda et oranda.* — Quapropter dicendum est, B. Virginem invocandam esse et orandam ab hominibus. Conclusio est de fide, ex communi usu et consensu totius Ecclesiæ, ac perpetua traditione Sanctorum, quæ colligitur ex omnibus supra adductis. Ubiunque enim dicunt B. Virginem orare pro nobis, et ipsam orant, et a nobis orandam esse docent. Præterea, in canone Missæ, et in liturgiis Jacobi, Basilii, et Chrysostomi, sæpe fit invocatio et oratio ad Sanctam Virginem, ex quo evidenter colligitur hanc esse apostolicam traditionem. Accedunt præterea Sancti Patres; Augustinus, ser. 18 de Sanctis: *Accipe itaque quascunque exiles, quascunque meritis tuis impares gratiarum actiones, et cum susceperis vota, culpas nostras orando excusa, admitte nostras preces intra sacrarium exauditionis, et reporta nobis antidotum reconciliationis, etc.*; et similia habet ser. 35 de Sanctis; et Anselmus, de Laudibus Virg., c. 12: *Rogamus te, Domina, per ipsam gratiam qua te pius et omnipotens Deus sic exaltavit, et omnia secum possibilia esse donavit, quatenus id apud ipsum impetres, nec sis obsecratu difficilis, quia proculdubio ideo unigenitus filius tuus Dominus noster Jesus Christus erit ad concedendum promptissimus.* Optima etiam sunt verba illa Germani Constantinop., in ser. de Zona Virg.: *Quæso ut in adventu filii tui, cum assistemus omnes iudicandi, tu ut maternam habens fiduciam, et maximam potentiam, valida illa manu tua ab æterno igne nos eripias.* Illustris etiam est, quamvis vulgaris, locus ille Bernardi, hom. 2 in Missa est: *Si insurgant venti tentationum, si incurras scopulos tribulationum, respice stellam, voca Mariam. In periculis, in angustiis, in rebus dubiis, Mariam cogita, Mariam invoca. Non recedat ab ore, non recedat a corde, et ut impetres ejus orationis suffragium, non deseras conversationis exemplum.* Et in ser. *Signum magnum: Quid ad Mariam accedere*

trepidat humana fragilitas? Et infra: Amplectamur vestigia Mariæ, fratres mei, et devotissima supplicatione beatis illius pedibus procolvamur, teneamus eam nec dimittamus, donec benedixerit nobis. Potens est enim, nempe vellus est medium inter rorem et arcam, mulier inter solem et lunam, Maria inter Christum et Ecclesiam constituta. Et in ser. de Nat. Mariæ: *Ad Patrem verebaris accedere, Jesum tibi dedit mediatorem, sed forsitan et in ipso majestatem vereare divinam, advocatum habere vis et ad ipsum, ad Mariam recurrere, etc.*, quæ late et eleganter prosequitur; Athanas., in ser. de Sanctissima Deipara sub finem, sic inquit: *Ad te clamamus, recordare nostri, Sanctissima Virgo, et retribue nobis pro exiis istis eloquiis magna dona ex divitiis tuarum gratiarum, tu quæ gratia plena es. Nam ideo his vocibus, ut ex re ipsa desumptis, et natura laudatoriis, præcipue in tuum encomium utimur, si quando hymnus, si quando laus tibi, sive a nobis, sive ab universa Ecclesia offertur.* Gregor. Nazian., orat. 18 de Laud. S. Cypriani, de eodem Sancto hæc refert: *Virginemque Mariam supplex obsecrans, ut periclitanti suppetias ferret, jejunii, et chameunie pharmaco sese communit.* Et Gregorius Nyssen. similia refert in orat. de Gregorio Thaumate, cui Virginem invocatam apparuisse significat. Neque est dissimile quod de se ipso refert Rupertus Abbas, initio Cantic. Tandem in Concilio Ephes. frequentes sunt hominibus Cyrilli, et aliorum Patrum, in quibus B. Virginis auxilium et opem implorant. Et in sexta Synodo, act. 18, Constantinus Imperator, fidei subscribens, ait, *sperare se salutem consequi a multorum munerum datore Deo, intercessionibus Sanctæ immaculatæ Deiparæ.* Et in VII Synodo, act. 6, t. 6, cum relatus esset canon. 15 Concilii Constantinop., ubi anathema fertur in eum qui Deiparæ intercessionem sincera fide non postulaverit, respondet Epiphanius, totius sacrosanctæ Synodi nomine: *In his firmata et stabilita catholica Ecclesia, ab iis qui aliter, quam dogmata et traditiones ejus habent, sentiunt, non vult confirmari.* Et Concil. Basiliense, s. 43: *Inter omnes, inquit, qui cœlestem regem pro nobis interpellant, præcipue ad gloriosissimam illam, et omni laude dignissimam Dei genitricem Mariam, est recurrendum; quæ quanto altior existit, tanto humilior ad nos respicit, omnes ad se trahere cupiens, pro quibus in utero gestavit Salvatorem.* Denique Tridentinum, sess. 25, generatim definit Sanctorum invocationem. Unde

his addi possunt omnia testimonia quæ invocationi Sanctorum communia sunt, quæ tanto efficacius convincunt de Virgine, quanto ipsa excellentior est ipsis.

3. Præterea adjungi potest ratio similis illis, quæ sectione præcedenti facta est. Quia B. Virgo orat et intercedit pro nobis, et hoc modo nos adjuvat; cur ergo non expediet illam orare, ut hoc ipsum beneficium nobis præstet? Inter homines enim non solum rogamus eum qui rem optatam præstare potest; sed etiam eum qui apud eum intercedere potest; quid ergo obstare potest quin simili modo ad Virginem oremus? Neque enim timendum est, ne nostras orationes non agnoscat, quia (ut probavimus, et universa Ecclesia sentit) res nostras cognoscit, et præcipue orationes quæ maxime ad illius honorem et statum beatificum, et ad nostram utilitatem pertinent. Deinde non obstat Christi honor, quia sicut ipsa Virgo per Christum orat, et sicut nos, cum Deum oramus, per Christum petimus, ita cum oramus Virginem, non aliud petimus, quam ut Christum ipsum pro nobis oret, vel Deum per Christum, et ut nostram indignitatem et infirmitatem suppleat, et ita totum redundat in gloriam Christi. Atque eadem ratione totum cedit in divinam gloriam, quia hæc oratio ad Virginem prædicto modo et sensu facta non ad cultum patriæ, sed ad cultum dulciæ vel hyperdulciæ pertinet.

4. *Objectio.* — *Responsio.* — Dices: nonne major esset fiducia majorque Dei gloria, si immediate ad Deum accederemus? Respondetur interdum hoc facere, bonum esse ac expediens; tamen quod aliquando per Virginem accedamus, etiam est illi placitum, et per se conveniens. Primo, ob majorem reverentiam divinæ majestatis, ut significavit Bernardus, locis supra citatis. Secundo, propter matris honorem. Ut enim Deus amicos suos honoret, interdum per eos facit, quod sine illorum intercessione non concedit, sicut legimus fecisse cum Abraham, et Abimelech, Genesis 20; et clarius cum Job et amicis ejus, Job 42: *Job autem servus meus orabit pro vobis, faciem ejus suscipiam.* Tertio, ut dignitas intercessoris suppleat inopiam nostram, unde Virginem interpellare, non est de divina misericordia diffidere, sed de propria indignitate et indispositione timere. Unde Bernardus, dicta hom. in *Missus est: Si* (inquit) *criminum immanitate jaclatur*, etc.; et eodem sensu dixit in serm. de Nativitate

Mariæ: *Hæc peccatorum scala, hæc tota ratio spei meæ.* Et similia multa habent Petrus Damianus, Andreas Creten., et alii supra citati; et optime Richardus Victorinus, c. 23 in Cant.

5. Ex his sequitur, non solum esse a nobis Virginem orandam, sed etiam præ omnibus Sanctis. Primo, quia ejus oratio dignior est et efficacior (ut ostendimus), et ipsa quo nos magis amat, humiliorque est, eo promptior est et sollicitior pro nobis. Secundo, quia ejus oratio universalior est, nam quidquid alii impetrant, aliquo modo per Virginem impetrant, quia, ut Bernardus dixit, illa est mediatrix ad mediatorem, et veluti collum per quod influentiæ capitis ad corpus descendunt; et ideo ep. 174 monet Bernardus, ut quidquid Deo offerre volumus, per Mariam offeramus: *Ut eodem alveo ad largitorem gratiæ gratia redeat quo fluxit*; et serm. *Signum magnum: Totum*, inquit, *nos habere voluit per Mariam.* Et Germanus, ser. de Zona: *Nemo est cui donum concedatur, nisi per te.* Et ideo vocant illam, *refugium nostrum, naufragantium portum*, et similibus encomiis, quæ passim in citatis Sanctis reperitur. Et hinc ortum est ut inter alios Sanctos non utamur uno ut intercessore ad alium, quia omnes sunt ejusdem ordinis; ad Virginem autem tanquam ad reginam et dominam, alii adhibentur intercessores. Quo sensu Angelicam salutationem aliis Sanctis recitamus, ut, nimirum, eam pro nobis Virgini representent. Rursus, hinc etiam fit interdum, ut nonnullos Sanctos ad hæc vel illa specialia beneficia obtinenda singulares advocatos habeamus, ut constat ex usu Ecclesiæ, et indicavit Augustinus, epistola centesima tertia septima. Virginem autem ad omnia habemus universalem advocatam, quia in omnibus est potentior quam cæteri in singulis. Hinc denique ortum est ut Ecclesia sancta et præstantioribus modis Virginem oret, eam vocando, *spem nostram, vitam, dulcedinem, matrem misericordie*, etc.; et frequentius ac instantius ad illam quam ad reliquos Sanctos oret. Nullus enim est dies in quo non illi publicas orationes offerat, vel in Horis canonicis, vel in Missæ sacrificio, vel signo publice dato semel, aut bis, aut ter in die, ut universus populus Virginem deprecetur. De qua consuetudine nihil omnino certum reperire potui, quamvis in vita D. Bonaventuræ referatur, ejus auctoritate et diligentia cœpisse introduci consuetudinem præbendi signum in occasa solis ad Virginem sa-

lutandam, quod in superioribus etiam tactum est. Præterea, in concionibus etiam publicis orationem ad Virginem præmittit; de qua consuetudine legi potest Arboreus, 4 Theosoph., c. 6; et Castro, verbo *Oratio*, hæc. 4. Deinde ad eam invocandam plures dies festos illi habet dicatos, ut supra late explicuimus. Sentit ergo Ecclesia, Virginis intercessionem et orationem præ omnibus aliis sibi esse utilem ac necessariam; est ergo B. Virgo a nobis præ omnibus oranda. Ut autem Bernardus dixit, ne oratio inefficax sit, post Deum est a nobis amanda et imitanda.

QUÆSTIO XXXVIII.

DE BAPTISMO JOANNIS, IN SEX ARTICULOS DIVISA.

De qua re disputant Doctores in 4, dist. 2, et expositores sanctarum Scripturarum, Matth. 3.

Deinde considerandum est de Baptismo, quo Christus baptizatus est baptismo Joannis; primo, considerandum est de baptismo Joannis in communi; secundo, de baptizzazione Christi.

Circa primum queruntur sex. Primo, utrum conveniens fuerit quod Joannes baptizaret.

Secundo, utrum ille baptismus fuerit a Deo. Tertio, utrum contulerit gratiam.

Quarto, utrum alii præter Christum illo baptismo debuerint baptizari.

Quinto, utrum baptismus ille cessare debuerit Christo baptizato.

Sexto, utrum baptizati baptismo Joannis erant postea baptizandi baptismo Christi.

DISPUTATIO XXIV,

In sex sectiones distributa.

DE JOANNE CHRISTI PRÆCURSORE.

Quoniam ab hac disputatione præcipuam jam nunc hujus materiæ partem exordimur, in qua de mysteriis vitæ ac mortis Christi Domini, ac de eo præsertim tempore quo sese hominibus publice manifestavit ac prodidit, tractandum est, operæ pretium duximus a Joanne, Christi præcuratore, initium sumere, quoniam et ad hoc præcipue est missus, ut de Christi adventu publicum testimonium prædicaret, et ab illius baptisate Christus cognosci ac manifestari cœpit. Dicemus ergo primo de ipso Joanne, quis, qualisve fuerit, et ad quod munus a Deo assumptus, quibusque gratiæ donis ac privilegiis ornatus sit; deinde de baptismo ejus in genere, ac tandem

de Christo a Joanne baptizato, et ab æterno Patre inter Jordanis fluenta manifestato disseremus.

SECTIO I.

Utrum Joannes Baptista fuerit præcursor Messie in lege promissus.

1. *Præcursor Christi a Prophetis prædictus.*

— Duo sunt præcipua in Scripturis vaticinia, quibus futurus Messie præcursor prædictus est. Primum est apud Isai., c. 60: *Vox clamantis in deserto, parate viam Domini, rectas facite in solitudine semitas Dei nostri.* Alterum est apud Malach., c. 3: *Ecce ego mitto Angelum meum, et præparabit viam ante faciem meam.* Quæ testimonia (ut indicavit Justinus Mart., dial. cum Tryphone, enarrans præsertim prius testimonium) si ante rem impletam considerentur, obscuram prophetiam et ambiguum continere sensum videri possunt; postquam tamen manifestata veritas est, ac Joannes Christum prædicavit, et post prædicationem ejus lex Prophetæque cessarunt, et in Christo impleta sunt omnia quæ de Messia prædicta olim fuerant, satis aperte monstratum est prænunciari hisce in locis Messie præcursorem. Unde Euseb., l. 9 de Demonstr., c. 5; et Prosper, de Prædict. et promission. Deipar., 3, c. 1; et Justinus supra, significant, inter alia signa, quæ data sunt Judæis ad cognoscendum Messie adventum, id unum fuisse, quod ante illum præcursor quidam, tanquam publicus præco, antecessurus esset, qui et hominum reseraret aures, et oculos illuminaret, ut venientem Messiam et audire possent et cognoscere. Quapropter merito hujus præcursoris munus sub duplici metaphora in illis testimoniis significatur. Primo enim appellatur *vox*, quia (ut inquit Epiph., hæc. 69, circa med.) *vox est præparativa auditus hominum, primum enim inarticulatam vocem sonantem reddere solent, clamantes, et longinquo vocantes eos qui ab ipsis aliquid audire debent. Et ubi illi vocem solam audierint, et mentem ad audiendum converterint, auresque præparaverint, tunc is, qui sonantem vocem emisit, de cætero distinguit sermonem quem dicere voluit. Sic etiam Joannes vox fuit, aures hominum præparans, non enim ipse Verbum, sed post ipsum venit Verbum.* Deinde appellatur *Angelus*, non natura (ut sentit Origenes, t. 5 in Joan., et ejus tacito nomine Cyril. refert, l. primo in Joann., c. septimo, et Beda, Marc. 1), sed munere et officio, ut ii-